

עין משפט גן מצוה

בג א מיי פט"ו מהל'
סנהדרין הלכה ד סנא
עשן קה וע"ש צ"מ ופי'
י"ח עס הלכה ג:
בד ב"מ עס פט"ו הלכה
ד ופ"ה מהל' שטענות
הלכה ג וע"ש צ"מ:
בד ג מיי פ"ד מהל'
שטענות הלכה כ:

טו:

אלו הן הלוקין

פרק שלישי

מכות

מסורת הש"ס עם הוספות

(א) שטענות כח. (ב) בענין
התראת ספק ע"י תוס'
יבמות פ. ד"ה נעשה
וכתובות טו. ד"ה וספק
ושם לג. ד"ה יתירי
ובזחים עח. ד"ה הפיגול.
(ג) ע"י תוס' שבועות ד.
ד"ה אבל, (ד) [מולין
פא.], (ה) פסחים סג:
שטענות ג: פא. תמורה
ג: א) לקמן טז ע"א.

הגהות הב"ח

(א) גמ' בטלו חייב לא
כ"ל וזהו ו' נמחק:
(ב) רש"י ד"ה וריש
לקיש וכו' איכא למימר
בה התראת ודאי:
(ג) ד"ה אוכל וכו' יושב
בטל כ"ל וזהו ו' נמחק:
(ד) תוס' ד"ה (ע"א)
היחא וכו' אחר כדי דבור
נמי דהלשות משמע שכל
לשאל: (ה) בא"ד פי'
הקונטרס דשמעתין
דאיכא למימר הא
דקאמר הבא דהוי כל
ימיו צעמוד והחזר
משמע שפיר לעולם אף
כשבא לז"ד כ"ל והד"א
עס ד"ה מדי הוא וכו'
לגיש לקיש לאו שקדמו
עשה כ"ל וזהו למי'ד
נמחק: (ו) בא"ד שקדמו
עשה נמי אין לוקין עליו
וי"ל: (ז) בא"ד לכו נמי
לאו שקדמו עשה אין:
(ח) בא"ד וא"כ כי נמי
מזהירין לו ב"ד שיצא
ולא יבא לא מחייב:
(ט) בא"ד ללאו
שקדמינו עשה לוקין דלי
אין לוקין משום שניתק
וכי א"כ כיון שאם יראה
לנאת יצא הי"ך לתי וכו'
הכי דייק לאו שקדמו
עשה וכו' דקאי אדלעיל
כדפי': (י) ד"ה צמח
וכי לאו שמה התראה פי'
ולכך לא תני וכו' האם
מעל הנשים ואח"כ
שחטה דהחם לא לתי
משום דהוי התראת ספק
דשמה לא יבטל העשה
וכל אימת דלא יבטל עשה
פטור ואי קשיא אמאי
לא לתי הא משכחת ליה
וכי שמעטלו תי' רש"י:
(כ) בא"ד וא"כ כי לא
קיים נמי שילוח האם
כשז"ד יזהירו לו האם
לילקי וכו' וי"ל כיון
דהשאה מיהא וכו' א"כ
יש לנו לומר שלא יקיימנה
אח"כ אלא הוא עושה
לעולם וכו' ודאי נמי
אמרין וכו' כל אמת
ואמת דלא הוי התראת
ספק דשמה ישאל על
נזירתו משום דכיון
דבשעה שהא עומד
עכשיו הוא עובר יש לנו
לומר שלעולם יעמוד
כמו שהוא וכו' הכי נמי
יש לנו לומר הבא
לעולם לא יקיים
העשה: (ל) בא"ד
אלא לרשב"ל אמאי:
(מ) ד"ה ועבר וכו' וי"ל
דמ"מ אינו מתחייב כיון
דסמוך להתראה עדיין
לא עבר דוקא גבי נזיר
שמה יין ועובר מיד
אמרין דיש:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה במאי וכו'
ד"ה אמרינן בניזיר.
ע"י שבת דף ע"א תוס'.
ד"ה קודם גטין דף לג
ע"א תוס' ד"ה
ואפקעינהו:

מידי הוא טעמא אלא לרבי יוחנן. מי הוהנך לדרוש כל ימיו צעמוד
והחזר ר' יוחנן שאמר לא תעשה שקדמו עשה לוקין עליו וקשיא
ליה אונס שאמר דקתני אינו לוקה והוהנך לעשותו לאו שניתק
לעשה: האמר ליה רבי יוחנן לתנא. לקמן תני בטלו חייב לא

בטלו פטור אצל ר"ל דתני קיימו
ולא קיימו לא דריש ליה לעמוד
והחזר אלא לפני הגירושין לומר כל
ימיו תהיה לו לאשה ולא ישלחנה
ולדדיה לאו שקדמו עשה ולא
שניתק לעשה שוין ואין לוקין עליהן
אלא יקיים העשה מיד כשיהירוהו
ז"ד להחזיר: א"ל מאי קאמרת.
אי צקיים תיתני פטור צלא קיים
תיתני חייב ואע"פ שלא ציטל ואי
צצטל תיתני חיווצא על כרתך תיתני
פטורא צלא ציטל ואע"פ שלא קיים:
ה"ג תני בטלו וא"ל בש"ס. צטל
עשה שצא חייב לא בטל עשה שצא
פטור: קיימו ולא קיימו. קיימו פטור
לא קיימו כשאומרין לו קיים מלקין
אותו ורבי יוחנן מוקים לה למתניתין^א
צלאו הניתק לעשה דלילו צלאו
שקדמו עשה סצירא ליה דלוקין
ולריש לקיש צין ניתק צין קדמו עשה

שוין: רבי יוחנן סבר התראת ספק שמה התראה. ואע"ג^ב דכל לא
תעשה שניתק לעשה לדבריו התראת ספק היא שהרי כשעובר על
הלאו נרץ להתרות בו והוא אמר שגמר הלאו ציצטול העשה תלוי
וכשמטריין צו אל תגרש ספק הוא שמה לא יבטל את העשה להדירה
צנהא ולכשידירה ויצטלו קאמר דלקי אלמא התראת ספק שמה
התראה: וריש לקיש סבר התראת ספק לא שמה התראה. הלכך
חס היה גמר הלאו תלוי ציצטול העשה לא היה לוקה עליו אלא
הלאו משגרש נגמר והוא לה התראת ודאי והעשה ניתק להיות
תחת המלקות ולכשיצא לצית דין או יקיים או ילקה ואי קשיא לרבי
יוחנן נמי איכא למימר (ג) צהתראת ודאי ויתרו צו כשבא לצטל את
העשה שהוא עקירת הלאו לעולם התראה צעשה שעובר על
אזהרתו צעין ואפילו היא תלויה צצבר אחר כדאמרינן צצצענות
(דף קח:): שצעיה שלא אוכל ככר צו חס אוכל צו אכליה לתנאיה
והדר אכליה לאיסוריה התראת ודאי היא אכליה לאיסוריה והדר
אכליה לתנאיה היא התראת ספק אלמא התראה צצעת איסור
צעין ואע"פ שאין הלאו נגמר עד שיאכל את של תנאי: דאמרי
תרויהו אינו יוקה. ומיהו טעמיה דמר לאו כי טעמיה דמר:
אוב"ל וא"ל אב"ל. עבר על שצעמותו כשהוא יושב (א) וצטל ואין כאן
מעשה והתראת ספק נמי היא שהרי תלה זמן לשצעמותו כל היום:
משום

הא לא משכחת צצטלו אלא למ"ד תני קיימו ולא קיימו א"כ היכי דייק
לאו שקדמו (ט) לעשה לוקין עליו כי נמי אין לוקין משום דחשיב ניתק לעשה הכא לוקין דמשכחת ליה לא קיימו משכחת למקדש טמא
והזירו לו שינא ואינו יוצא ועוד ראיה להאי פירושא דקאי לעיל כדפי' דאי כפי"ה דפי' דקאי אצמוד והחזר קשה דכיון דכל ימיו
דרשינן כל ימיו צעמוד והחזר קאי א"כ מאי פריך למ"ד קיימו נמי דבשאר לאו הניתק לעשה לקי צצלא קיימו כשיהירו צ"ד מ"מ הכא
גלי קרא דלא לקי כשלא קיימו כיון דהוה צעמוד והחזר כל ימיו ומיהו י"ל דלא מיסתברא ליה להעדיפו משאר לאו הניתק לעשה
צצצ"ס משום דדרשינן ציה כל ימיו. כך הקשה משי"ח ותיקן ו"ל: **במאי** קא מיפצגי בהתראת ספק דרבי יוחנן אית ליה שמה
דהוי התראת ספק ושמה לא יבטל העשה וכל אימת דלא עשה פטור ולא לקי והוי^א משכחת ליה התראת ודאי כגון שהתרו
צו צעשה שמצטל ותי' רש"י דלעולם צעין התראה צעשה שעובר על אזהרתו ואפילו היא תלויה צצבר כדאמרינן צצצענות (דף קח:):
גצ שמעתא דככרות ולכך לא מני אמר רשב"ל צצטלו ולא צצטלו אמר קיימו פטור לא קיימו חייב וא"כ (ז) לא קיים שילוח האם
כצצית דין הזהירו לו לא לילקי דצעשה שעבר התראת ספק היא דשמה יקיים העשה וישלחנה תכף לאחר שנטלה וי"ל דהשתא מיהא
עובר צלא תקח האם דהא לא קרי^ב מחוסר מעשה וא"כ יש לנו לומר שלא יקיימנה חס הוא עושה לעולם מה שהוא עושה עתה
שלא משלחה שעובר צלאו ואינו מקיים העשה דהכי נמי אמרינן צצציר שמה דלוקה על כל אחת (לקמן דף קח:): דלא הוי
התראת ספק משום דשמה ישאל על נזירתו משום דכיון^ב שהוא עומד הוא עובר ויש^ב לנו לומר שמעולם^ב יעמוד כמו שהוא עכשיו ולא
ישאל לחס לעולם והלכך לקי כל כמה דלא שאל ושפיר הוי התראת ודאי הכא נמי יש לנו לומר דלעולם לא יקיים העשה והוי התראת
ודאי אצל לרבי יוחנן דתלי מלקות ציצטול העשה הוי ליה מחוסר מעשה דכל אימת דלא עשה שום דבר ולא ציטל שום דבר לא ילקה ופי"ה^ב
קשה להצין והשתא לא מפרש הש"ס טעמא אמאי לא אמר ר' יוחנן קיימו ולא קיימו כריש לקיש דודאי צצטלו ולא צצטלו מסתברא טפי ולא הוהנך
לומר טעמא אלא (ב) רשב"ל אמאי לא אמר כר' יוחנן: **ועבר** היום וא"ל רשב"ל אומר פטור דהוי התראת ספק. ואם תאמר למאי
דפרישית דאי עומד לעולם כאשר הוא עושה עכשיו עובר ולא^ב הוי התראת ספק א"כ הכא נמי לא הוי התראת ספק ויש לומר (מ) מ"מ אינו
מתחייב^ב עדיין סמוך להתראה לעבור דדוקא גבי נזיר ששתה יין מיד ועובר אמרינן דיש לנו לומר שלא נשאלו כשאינו נשאל עכשיו:
אי

אלא דוקא כשמקיים העשה אחר שעבר הלאו צמוך כדי לצבור וכן
פי' הקונטרס צפרק שילוח הקן (מולין דף קמא.) ומיהו קנת קשה דא"כ
נרץ לפרש הא דקתני מחזיר ואינו לוקה שמחזיר מיד צמוך כדי
לצבור אחר הגירושין וכן המשלח^ב ואינו לוקה^א ולא משתמע הכי כלל
דהא משמע דמהדר מתקנתא היאך
יפטר ממלקות שיחזיר או ישלח ואפי'
אחר כדי לצבור נמי (ד) משמע שצא
לשאל עליו לצית דין חס יש לו תקנה
דאי דוקא צמוך כדי לצבור הכי הוה
ליה למימר חס החזיר אינו לוקה
ושמה יש ליצב פירוש הקונטרס
דשמעתין (ה) דהכא ליכא למימר דשפיר
הוי כל ימיו צעמוד והחזר דמשמע
לעולם אף כשבא לז"ד כל זמן
צצדו להחזיר אפילו מיתן להחזיר
כשבא לז"ד דהא דרשינן ליה מיתורא
דכל ימיו דהכי קאמר לא יוכל לשלחה
שילוחין שיהו שילוחיה כל ימיו דהיינו
צצצו מחזיר כלל:

מידי הוא טעמא אלא לרבי יוחנן
הא אמר ליה רבי יוחנן
לתנא תני ביטלו חייב לא ביטלו
פטור. משמע אצל רבי שמעון צן
לקיש דלית ליה קיימו ולא קיימו לית

ליה תירוצא דצעמוד והחזר קאי דריש כל ימיו תהיה לו לאשה ולא
ישלחנה וא"כ לילקי גס כי החזירה דהאי אינו לאו הניתק לעשה
הוא שקדמו עשה ללאו לריש לקיש דלית ליה דרשה דעמוד והחזר
קאי ופי' צקונטרס דלריש לקיש לאו שקדמו לעשה (ה) ולאו שניתק
לעשה שוין ואין לוקין עליו אלא יקיים העשה מיד כשיהירו לו
צית דין להחזירה וקשה לריש לקיש דסצירא ליה לאו שניתק לעשה
והוי שקדמו עשה שוין טמא שצא אל המקדש דמתני' אמאי לקי
הרי הוא ניתק לעשה ויקיים העשה כשיהירו לו צ"ד לנאת מן
המקדש כיון דלית ליה לאו שקדמו עשה (ו) אין לוקין עליו וי"ל דמייירי
שמהירין אותו לנאת ואומר שלא יבא ומיד לקי לריש לקיש דסבר
קיימו ולא קיימו וא"כ ח"כ מאי פריך לעיל כתיבא ותנינא תנינא
טמא שצא אל המקדש דלקי ואמאי לא דחי אותה דכי נמי לאו
שקדמו (ז) לעשה אין לוקין הכא לקי כשמהירין לו צ"ד לנאת והוא
אומר שלא יבא ויש לומר דהאי טעמא דפרישנא לא שייך אלא
לריש לקיש דאמר קיימו ולא קיימו אצל הכא דמיייתי תנינא היינו
אליבא דר' יוחנן דלית ליה צצטלו ולא צצטלו וא"כ כי נמי מזהירין (ח)
לא יבא ולא מייחייב כיון דעדיין לא צצטל ודוחק הוא האי תירוצא^ב
ולכך פי' הר"ר שלמה מדרז"ס הניחא למ"ד צצטלו קאי אצתקפתא
דלעיל דייק^א ממתני' דהטמא הצא אל מקדש דלאו שקדמינו
(ט) לעשה לוקין דאי אין לוקין דמשום שניתק לעשה וכל כמה צצטלו
חשיב ניתק כל כמה צצידו וא"כ כיון שאם יראה לנאת היאך לקי
לאו שקדמו (ט) לעשה לוקין עליו כי נמי אין לוקין משום דחשיב ניתק לעשה הכא לוקין משום דמשכחת ליה לא קיימו משכחת למקדש טמא
והזירו לו שינא ואינו יוצא ועוד ראיה להאי פירושא דקאי לעיל כדפי' דאי כפי"ה דפי' דקאי אצמוד והחזר קשה דכיון דכל ימיו
דרשינן כל ימיו צעמוד והחזר קאי א"כ מאי פריך למ"ד קיימו נמי דבשאר לאו הניתק לעשה לקי צצלא קיימו כשיהירו צ"ד מ"מ הכא
גלי קרא דלא לקי כשלא קיימו כיון דהוה צעמוד והחזר כל ימיו ומיהו י"ל דלא מיסתברא ליה להעדיפו משאר לאו הניתק לעשה
צצצ"ס משום דדרשינן ציה כל ימיו. כך הקשה משי"ח ותיקן ו"ל: **במאי** קא מיפצגי בהתראת ספק דרבי יוחנן אית ליה שמה
דהוי התראת ספק ושמה לא יבטל העשה וכל אימת דלא עשה פטור ולא לקי והוי^א משכחת ליה התראת ודאי כגון שהתרו
צו צעשה שמצטל ותי' רש"י דלעולם צעין התראה צעשה שעובר על אזהרתו ואפילו היא תלויה צצבר כדאמרינן צצצענות (דף קח:):
גצ שמעתא דככרות ולכך לא מני אמר רשב"ל צצטלו ולא צצטלו אמר קיימו פטור לא קיימו חייב וא"כ (ז) לא קיים שילוח האם
כצצית דין הזהירו לו לא לילקי דצעשה שעבר התראת ספק היא דשמה יקיים העשה וישלחנה תכף לאחר שנטלה וי"ל דהשתא מיהא
עובר צלא תקח האם דהא לא קרי^ב מחוסר מעשה וא"כ יש לנו לומר שלא יקיימנה חס הוא עושה לעולם מה שהוא עושה עתה
שלא משלחה שעובר צלאו ואינו מקיים העשה דהכי נמי אמרינן צצציר שמה דלוקה על כל אחת (לקמן דף קח:): דלא הוי
התראת ספק משום דשמה ישאל על נזירתו משום דכיון^ב שהוא עומד הוא עובר ויש^ב לנו לומר שמעולם^ב יעמוד כמו שהוא עכשיו ולא
ישאל לחס לעולם והלכך לקי כל כמה דלא שאל ושפיר הוי התראת ודאי הכא נמי יש לנו לומר דלעולם לא יקיים העשה והוי התראת
ודאי אצל לרבי יוחנן דתלי מלקות ציצטול העשה הוי ליה מחוסר מעשה דכל אימת דלא עשה שום דבר ולא ציטל שום דבר לא ילקה ופי"ה^ב
קשה להצין והשתא לא מפרש הש"ס טעמא אמאי לא אמר ר' יוחנן קיימו ולא קיימו כריש לקיש דודאי צצטלו ולא צצטלו מסתברא טפי ולא הוהנך
לומר טעמא אלא (ב) רשב"ל אמאי לא אמר כר' יוחנן: **ועבר** היום וא"ל רשב"ל אומר פטור דהוי התראת ספק. ואם תאמר למאי
דפרישית דאי עומד לעולם כאשר הוא עושה עכשיו עובר ולא^ב הוי התראת ספק א"כ הכא נמי לא הוי התראת ספק ויש לומר (מ) מ"מ אינו
מתחייב^ב עדיין סמוך להתראה לעבור דדוקא גבי נזיר ששתה יין מיד ועובר אמרינן דיש לנו לומר שלא נשאלו כשאינו נשאל עכשיו:
אי

ליקוטי רש"י

התראת ספק. ספק חס
יעבור על התראה חס לאו
שיכול לומר עדיין יש
שהות ציוס ואין התמיה
יכול לכוין שיעבור היום
צמוך כדי לצבור של
התראה [שבועות כא.].
דאמרי תרויהו אינו
יוקה. ומ"מ חולקין
צצענות על דבר טעמא
דיהיי מר לא יהיי מר
ומר לית ליה טעמא דמר
ולקמן מפרש פלוגמיהו
[שבועות ג.]. **שבועה**
שאוב"ל כבר זה היום
וכי התראת ספק. וכי
מתיה ציה אכליה חס
פן מעבור על השצועה
שמה יעבור שמה לא
יעבור על התראתו
דעדיין יש שהות ציוס
[פסחים ג.].

[מכאן שייך לוף טו.].
משום דהוי התראת
ספק דאי אחרו כי
הוה פן שחאל ביה
צצצת עשה אין לוקין עליו דמשמע צו היא תקנתו חס מעבור על הלאו עשה זאת והינאל ועוד דלא דמי ללאו דחסימה שהמלקות נסמן לו [פסחים פד.]. אחר **לא תעשה**. חס
חומר ועברת על לאו צצא שפרטו נתקו הכמוז צעשה צו מעונשן של שאר לאוין לומר זה עונשו ותקנתו צצצצו עד בקר. ואם חומירו צצא שפרטו. עשה הוא ולא
שניתק לעשה אין לוקין עליו והחומר צצצו נסמן פטור [חולין פב.]. **לומר שאין יוקין צצצו**. דמשמע שזה עונשו של לאו שחס החומירו שפרטו [שבועות ג.]. **לא תותרו פסחו** עד בקר. ואם חומירו צצא שפרטו. עשה הוא ולא
הלאו [לעיל ד.]. **טעמא דבא הכתוב וכו'**. הא לאו הכי לקי אע"ג דהתראת ספק היא דכל אימת דאחרו ציה מני אמר אכתי ליליא הוא [חולין פג.]. **לאו שאין בו מיעשה**. דכשהוא חומירו לא קעדיד שום
מעשה [תמורה ד.]: **ע"ע גליוני רש"י לעיל ד**: הדין זה וחדר והכה זה. מי שלא שמה אחר גיטה שלשה מדעים ויסת וילדה ספק צן תעשה לראשון וספק צן צצעה לראשון וכשגבל הכה את האחד וזכר
והכה את מצירו. **חייב**. דקסני התראת ספק שמה התראה. **בבת אחת**. היס שמי ידיו והכה זה צצחת זה צצחת [חולין פב.]. **חייב**. דהתראת ודאי היא [חולין פב.]. **חייב**. דהתראת ודאי התרו צו אל תכה
שניהם צצצמה צו אמה מתחייב. **בוה אחר זה פטור**. דליכא שמי התראות וכל חדא וחדא הוה התראת ספק ולתי"ק התראת ספק שמה התראה הואיל וממה נפשך עבר [יבמות קא.]. **חזין פונשבע**. דלע"ג דלא
עבר מעשה לוקה [תמורה ג.]. **ובקל"ף את חבירו בשם**. היינו כן [שבועות כא.]. **בשם**. בשמו של הקצ"ה [תמורה ג.]. **יוקיה ואינו מוש"ח**. דהיינו טעמא דרבי יהודה דקסני של מעיקרא משמע כלומר לא
תקח האם אצל כשמחלגנה שלחנה וחס לקחה לא קאמר קרא דלשלה וכו' [חולין קמא.]. **קסבר שי"ח מיעקרא מושמע**. ואין כאן לאו שניתק לעשה דלע"ג דכימי שלח משלח אחר לא תקח לאו למימרא דחס
לקחת שלח אלא לא תקח אלא שלחנה קודם לקימה [לקמן ט.]. **לדיסור לעבר עד** [חולין קמא.]. **מוש"ח ואינו יוקה**. קסברי שלח אחר לקימה משמע ולא שניתק לעשה הוא [לקמן ז.].

